

חכמינו בדור החדש

גליון צט • שנה ג'

פרשת שופטים
תשפ"ו לפ"קהוצאה לאור
חידושי תורה
של בעלי בתים
העושים תורתם
קבע ומלאכתם
עראי

מבוא : בשער התורה

ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו ה' הוא נחלתו

לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל וגו', ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו ה' הוא נחלתו וגו', וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם וגו'. ממקראי קודש אלו יש ללמוד ענין השותפות הנקרא בשם 'ששכר זבולון' שהיה נפוץ מדורות הקודמים ועד לימינו אלה, והזמן גרמא לעיין קצת בסוגיא זו. בספר אפריון לבעל הקיצור שלחן ערוך כתב ז"ל, וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם וגו', ולעיל בפ' קרח כתיב (יה ח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי וגו', כי מה שהשם יתברך בחר בשבט לוי לעמוד ולשרת לפניו, וישראל יתנו להם סיפוקם, זהו מתנה מאתו ית"ש, שאינם צריכים לעסוק רק בעבודת ה' ית"ש, וזהו ואני הנה נתתי וגו', אבל מאת העם בא להם הדבר מצד הדין חלף עבודתם, וז"ש כאן וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם עכ"ל. ומבואר בזה יסוד הדברים שבני ישראל חייבין ליתן להכהנים די סיפוקם על מה שהם עובדים עבודת השי"ת בבית המקדש.

ובאמת יסוד ענין המתנות לכהנים ותרומות ומעשרות מבוארין בדברי החינוך (מצוה ש"ס) וז"ל, משרשי המצוה, שהאל ברוך הוא בחר בעם ישראל וחפץ למען צדקו להיות כולם עוסקי תורתו ויודעי שמו, ובחכמתו משכם במצוה זו למען ילמדו יקחו מוסר, כי יודע אלהים שרוב בני אדם נמשכים אחר החומר הפחות בשגם הוא בשר, ולא יתנו נפשם בעמל התורה ובעסקה תמיד, על כן סיבב בתבונתו

ונתן להם מקום שידעו הכל דברי תורתו על כל פנים, שאין ספק כי כל אדם נמשך לקבוע דירתו במקום שממונו שם. ולכן בהעלות כל איש מעשר כל בקר וצאן שלו שנה שנה במקום שעסק החכמה והתורה שם והיא ירושלים, ששם הסנהדרין יודעי דעת ומביני מדע וכו', על כל פנים או ילך שם בעל הממון עצמו ללמוד תורה או ישלח לשם אחד מבניו שילמד שם ויהיה ניזון באותן פירות, ומתוך כך יהיה בכל בית ובית מכל ישראל איש חכם יודע התורה, אשר ילמד בחכמתו כל בית אביו, ובכן תימלא הארץ דעה את ה' וכו' עי"ש עוד בלשונו הזהב. ונמצא שיסוד ענין המתנות לכהנים הוא כדי שיהיה קיום ללמודי תורה ולעובדי ה', שהוא הטעם הפשוט לענין השותפות יששכר זבולון שהיה במשך כל הדורות, שבני ישראל ראו חובה עליהם להחזיק ידי הלומדי תורה ועובדי השם פשוט למען קיום עמוד התורה והיהדות.

וחידוש גדול הוא שבשולחן ערוך מוזכר ענין זה בהל' תלמוד תורה ולא בהל' צדקה, דהכי איתא ביורה דעה הל' תלמוד תורה (ס"ו רמ"ו ס"א) כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה וכו', ומי שאי אפשר לו ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד, או מפני הטידירות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים. וכתב על זה הרמ"א, ותיחשב לו כאילו הוא לומד בעצמו, ויכול אדם להתנות עם חבריו שהוא יעסוק בתורה והוא ימציא לו פרנסה, ויחלוק עמו בשכר, אבל אם כבר עסק בתורה אינו יכול למכור לו חלקו בשביל ממון שיתן לו ע"כ. והיינו שאין זה מהלכות צדקה שיש לדאוג למען הלומדי

- המשך בעמוד ב'

ממון הבא ביושר

שופטים ושופטים נתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך לשבטיך, ושפטו את העם משפט צדק (דברים טז, יח).

ויש לבאר סמיכות תחילת פרשתנו לסוף פרשת ראה, ששם נאמר במצות העלייה לרגל: שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר וגו', ולא יראה את פני ה' ריקם. איש כמתנת ידו כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך (שם טז-יז). וצריך ביאור, מה ענין מצות מינוי שופטים ושופטים למצות העלייה לרגל האמורה לפניו.

ונראה לבאר בדרך רמז, כי בשעה שעולה האדם לראות את פני ה' ומביא עמו עולות ראייה ושלמי חגיגה, הזהירה תורה שהמתנה שהוא מביא לפני הקב"ה תהא איש כמתנת ידו - מתנה הבאה מתוך ממונו שלו, אשר רכש וקיבל בדרך ישרה ונאמנה. וזהו שהוסיף הכתוב ואמר: כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך; היינו שיביא מן הממון שהקב"ה בירכו ונתן לו באמת, ולא מממון שהגיע לידו על ידי עושה, גזל או נטילת חלקו של חברו שלא כדין. ממון כזה אינו בכלל אשר נתן לך, שהרי לא לו ניתן, אלא לחבירו.

על כן סמכה התורה ואמרה: שופטים ושופטים נתן לך בכל שעריך. כי על ידי שמעמידים דיינים מומחים הדנים דין אמת לאמיתו, וכל סכסוך בדיני ממונות מוכרע על פי משפט התורה, בא כל ממון אל בעליו הראויים לו, וכל אחד מחזיק בידו רק את הברכה אשר חנן אותו השי"ת. אז יכול האדם לעלות לבית הבחירה ולהביא לפני ה' מתנה שלימה וטהורה, מן הממון שניתן לו ביושר.

(הרה"ח ר' אייזיק לייב מיללער הי"ו)

חובת הזהירות בכבוד התלמיד

אבטליון אומר, חכמים הזהרו בדבריכם, שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים, וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו, ונמצא שם שמים מתחלל (פ"א מ"א).

ולהלן שנינו, **שמאי אומר, עשה תורתך קבע, אמור מעט ועשה הרבה, והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות** (שם מט"ו). וצ"ב סמיכות המשניות, ומהו השייכות בין "חכמים הזהרו בדבריכם" לבין "עשה תורתך קבע" ו"אמור מעט".

ונלפענ"ד לפרש בדרך צחות ומוסר, בהקדם מה שמסופר בשם הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, מייסד ישיבת חכמי לובלין, שהיה מרבה לנסוע ממקום למקום ולהתדפק על פתחי נדיבי עם כדי להשיג מעות להחזקת ישיבתו. וכאשר שאלוהו היאך מניח ראש הישיבה את תלמידיו ונווד למרחקים לצורך אסיפת כספים, השיב בדרך צחות בדברים נוקבים היורדים חדרי בטן **(ויש מספרים מעשה זו על ראש ישיבה אחר)**.

ראש ישיבה ומרביץ תורה עלול לפעמים לפגוע באחד מתלמידיו על ידי דיבור שאינו שקול כראוי. מלה אחת של גערה, הנאמרת שלא במקומה או שלא במדה הנכונה, עלולה לשבור את לב התלמיד ולדחותו חלילה מן התורה; ואם על ידי כך נאבדת נפש מישאל, הרי הוא כעין הורג נפש בשגגה, והרוצח בשגגה חייב גלות. לפיכך גזר על ראש הישיבה לנדוד בדרכים ולכתת רגליו ממקום למקום, עכ"ד.

ולפי"ז מובן כמין חומר דברי אבטליון, **חכמים הזהרו בדבריכם**. החכם והרב צריך לשקול בפלס כל דיבור היוצא מפיו, ובפרט כשהוא מדבר עם תלמיד צעיר, כי תיבה אחת יכולה להחיות נפש ולהעמידה על דרך טובים, וח"ו גם להיפך.

זהו שהוסיף התנא **שמא תחובו חובת גלות**, שאם הרב אינו נזהר בדבריו, ועל ידי דיבור קשה או גערה שלא במקומה נשבר לב התלמיד ונדחה מן התורה, עלול הוא להתחייב גלות, כדרך הרוצח נפש בשגגה שנס אל עיר מקלט (מכות ב). ולא עוד אלא **ותגלו למקום מים הרעים**, שיהא מוכרח לעזוב את בית מדרשו ולנדוד בדרכים לצורך קיום ישיבתו.

ומעתה יובן שפיר המשך דברי שמאי, **עשה תורתך קבע**. אם רצונך שתהא תורתך קבועה בבית המדרש, ותוכל לשבת על התורה ועל העבודה ולהרביץ תורה לתלמידים, ולא תצטרך לצאת לגלות ולכתת רגליך ממקום למקום, העצה לזה היא **אמור מעט** - הוי זהיר בדיבורך, ואל תמהר להרבות בדברי גערה ותוכחה.

אמנם אין הכוונה שלא יוכיח הרב את תלמידו כלל, שהרי לפעמים מוטלת עליו החובה להעמידו על דרך הישר. אלא **אמור מעט ועשה הרבה**, ימעט בדיבורים קשים, וירבה בעשייה של קירוב ואהבה, יראה לתלמיד דוגמא חייה, וינהיגו בסבלנות ובסבר פנים יפות. כי מעשה אחד של אהבה פועל בלב התלמיד יותר מריבוי דברים.

ובזה מדוקדק גם סיום המשנה, **והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות**. שלא די למעט בדברי קפידא, אלא צריך לקבל כל תלמיד בסבר פנים יפות, ואף מי שאינו הולך עדיין בדרך הישרה יש לקרבו בנעימות, כי פנים שוחקות פותחות את לבו לקבל דברי תורה ומוסר.

ולפי האמור מובן כמין חומר בס"ד סמיכות המשניות, **חכמים הזהרו בדבריכם** - שמא בדיבור שאינו שקול תדחו נפש מישאל ותתחייבו גלות; ואם רצונכם שיתקיים בכם **עשה תורתך קבע** ותזכו להעמיד תלמידים הרבה, קיימו **אמור מעט ועשה הרבה**, והוי **מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות**.

(הרה"ח ר' פנחס נחום צוויבל ז"ל)

מבוא § בשער התורה

- המשך מעמוד א'

תורה כיון שאינם יכולים לפרנס עצמם מחמת שאינם עוסקים במלאכה, אלא הוא **דין בהלכות תלמוד תורה**, שממציא פרנסתו של הלומד תורה הרי הוא לו כאילו הוא בעצמו לומד תורה, והוא עוד **'דרך הלימוד'** בהתורה הקדושה, שמקיים על ידי זה מצות תלמוד תורה.

ודבר זה צריך הרבה תבלין כדי לקרבו אל הדעת, וכמו שסיפר הגאון ר' יחיאל הלוי טויבער זצ"ל ראה"כ **מכון להוראה בהקדמות ספרו משיב בהלכה** שהלך פעם אחת אל גניד א' כדי לדבר על לבו שיעשה שותפות יששכר זבולון עם ת"ח א', והלה ענה לו שאינו מסכים לכך, שכך קיבל מאביו שהיה סוחר גדול **שאם מציעין לו סחורה שהריוח הוא פי כמה מההשקעה** באופן מופלג עד שאינו מתקבל על הדעת שמציאה כזו יימכר בעד המחיר הנקוב, **אז לא יקנה אותו סחורה** ויעמוד לו מן הצד, כי בלי ספק תחת' תעמוד הבהרת **שיש כאן איזה מום במקח שאינם מגילין לו**, ואם כן טען העושר הלא אתה מציע לי שותפות עם לומד תורה שעל ידי הממון שאני נותן הרי הוא כאילו אני לומד תורה בעצמי כמו אותו תלמיד חכם, ואם כן תדע שאני זכיתי שנולדתי במזל של עשירות, **ויש ביכלתי להחזיק אפילו עשרה תלמידי חכמים**, ואם האמת כדברך נמצא שאם כל א' מהתלמידי חכמים ילמדו עשרה שעות ביום, **הרי הוא כאילו אני למדתי מאה שעות בכל יום**, והיאך יתקבל על הדעת דבר כזה, שאני שנולדתי במזל של עשירות יש לי האפשרות ללמוד מאה שעות בכל יום, באופן שאפילו המתמיד הגדול בכל העולם אינו יכול ללמוד יותר מ"ח שעות ביום, ואם כן ודאי שאינך מגלה לי כל האמת בזה ואינני מסכים לההצעה.

ענה לו הג"ר יחיאל ז"ל אכן אגלה לך עתה האמת, דבספה"ק **תפארת שלמה** (לקוטים קהלת ב כו) כתב לפרש הפ' כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת ושמוחה ולחוטא נתן ענין לאסוף ולכנוס לתת לטוב לפני האלהים וגו' וזל"ק, **הנה אף אמנם גדולה מאד מעלת הצדקה וגמילות חסדים, בכל זה הצדיק כזה בתורתו הנה רב חילו מאד על כולם בכח תורתו שמשפיע צדקה וחסד לכל העולם**, ואף אם אין ידו משגת לתת צדקה וגמילות חסדים הנה הוא עושה צדקה **בכל עת בתורתו יותר מכולם כי כולם הם גיוזונים על ידו ומטובו** עכ"ל ועיי"ש עוד, ואם כן נמצא דהן לו יהי כדברך שבהממון שלך אתה יכול להשתתף עם עשרה תלמידי חכמים ויחשב לך על ידי זה כאילו למדת מאה שעות, מה שאין התלמיד חכם המתמיד יכול לזכות לזה, מכל מקום מאידך גיסא **הרי הלומד תורה משפיע צדקה ושפע בכל העולם שעל ידי זה יוכלו מאה ואף תלמידי חכמים ללמוד תורה**, וממילא גם הם זוכים לזכ"ז. וסיים לו בצחות, שאם אינך מסכים לקבל התשובה הזו שאינו מתקבל על לבך, אז נמצא **שקושיא מעיקרא ליתא**, דאכן אין אתה יכול לזכות למאה שעות לימוד התורה בכל יום, שהרי למעשה אין אתה נותן מממונך ליושבי אהל.

ואגב מספר שם הג"ר יחיאל ז"ל **מה דהוה בדידי** בהיותו אברך ועמד לפניו השאלה אם לעשות הסכם יששכר זבולון כדי שיוכל ללמוד בתורה בלי לעסוק לפרנסתו או לא, ששאל מאת הגאון ר' **יעקב קאמינעצקי זצ"ל** ראש ישיבה תורה ודעת, וענה לו שאינו כדאי לעשות שותפות זו, אלא באופן שהוא ממש דחוק ואי אפשר לו בשום אופן ללמוד בלי החזקת הזבולון, דלמה לו לחלוק עם השכר עם הזבולון שלו, אחר זמן שאל שאלה מאת כ"ק אדמו"ר **בעל נועם אליעזר מסקולען ז"ע** - **יודה"ל ער"ח אלול** - והוא ענה לו **דאדרבה מצוה גדולה הוא לעשות כן**, כדי שיזכה גם לאחרים בהשכר הגדול המגיע ללומדי תורה, והיה פלא גדול בעיניו **היאך אפשר להיות דעות מרוחקות כל כך מן הקצה אל הקצה**, שלדברי א' יהיה בזה מצוה גדולה ויש להדר אחריה, ולדברי ה' הרי זה בגדר בוחר הרע במיעוטו ויש להשתדל בכל התוקף להתרחק מזה, עד שמצא שהוא בעצם **מחלוקת קדומה, שהאוחה"ק** בכמה מקומות כתב שאינו מן המוחרר לעשות שותפות כזה אם לא במקום הצורך וההכרח, ואילו מן הגר"א מתאמרא דאדרבה יש להדר לעשות כן כדי לזכות לאנשים שאינם יכולים ללמוד תורה בשכר מצות לימוד התורה, וכך מטו **משמ' דהחזון איש זצ"ל**

הוא מוסיף והוא מפרק

להקים את היהדות על ידי בעלי בתים יראים ושלמים

לכבוד מערכת הגליון החשוב חלקינו בתורתך הע"י,

אחדשה"ט באבה וברכה.

בעונג רב קראתי את דברי המבוא הנפלאים שנתפרסמו בגליון פרשת עקב, בענין מעלת לימוד התורה אצל בעלי בתים הטורדים על המחיה ועל הכלכלה, ובפרט מה שהבאתם משיחתו של מרן רבינו הקדוש מסאטמאר ז"ע עם הגאון רבי ישראל חיים קאפלאן זצ"ל, כי רצונו הקדוש היה להעמיד לא רק את גדולי הדור, אלא את כלל ישראל כולו על יסודות התורה והיראה.

ובזה הנני להוסיף עובדא יקרה ששמעתי מפי דודי, הרה"ג רבי אברהם חיים שפיצער ז"ל - רב דקהל אור החיים. בשנת תש"ז בין פסח לעצרת, הזמין הגאון רבי מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל את רביה"ק ז"ע לבוא ולשהות בשיבת נייטרא אשר בסאמערוויל. רבינו נענה להזמנתו ושהה שם קרוב לשני חדשים. באחד הימים השכים דודי בעוד ליל, ושמע את רבינו משוחח באריכות עם רבי מיכאל בער. בתוך הדברים שאל רבי מיכאל בער את רבינו, מפני מה דעת קדשו אינה נוחה מדרך הכוללים.

השיב לו רבינו כדברים האלה: הלא עומדים אנו אחר החורבן הנורא, ועלינו להקים מחדש את היהדות; ואת היהדות אפשר להקים רק על ידי בעלי בתים יראים ושלמים.

דברי קדשו מאירים היטב את השיחה שהובאה במבוא. בוודאי לא היתה כוונתו למעט ח"ו במעלת הכוללים ובני התורה, אשר הם עמודי עולם ומאורי ישראל; אלא שבשעה שעמד רבינו אחר החורבן והביט בעיניו הטהורות על עתיד היהדות, ראה לפניו את החובה להעמיד מחדש ציבור שלם: בעלי בתים נאמנים לה' ולתורתו, הקובעים עתים לתורה, מחנכים את בניהם ובנותיהם בדרך המסורה, ומנהלים את בתיהם ואת עסקיהם על אדני התורה והיראה. על ידי ציבור קדוש כזה אפשר לכוון קהלות, להקים מוסדות, להחזיק תורה ולהעמיד את כל בנין היהדות לדורות עולם.

בברכת התורה,

ברוך שפיצער

...

ליתן צדקה במטבע המובחרת

לכבוד מערכת החשובה "חלקינו בתורתך" שיחיו,

בקשר למה שנתפרסם בגליון האחרון במדור "מבוא בשער התורה", במעשה הנפלא שהובא בשם מרן רבינו הקדוש ז"ע, שכאשר הוצרך ליתן צדקה ביקש להחליף את השטרות שבידו, כדי ליתן לעני שטרות נאים ונקיים, באשר כך נאה וכך יאה ליתן צדקה בדרך כבוד.

יש להוסיף בזה מראה מקום חשוב בדברי השל"ה הקדוש, שכתב להדיא כי הנותן צדקה יבחר במטבע המובחרת, היוצאת בהוצאה בלי שום פקפוק, ולא יתן מן המטבעות הפחותים. ואלו דברי קדשו:

"כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וכו' (במדבר יח, יב). המצוה מהמובחר ליתן חלק הכהנים מן המובחר ביותר. וכן אלו הנותנים מעות לקופה של צדקה או לעני יתנו מטבע המובחרת היוצאת בהוצאה בלי פיקפוק, וצריך מאוד לדקדק בזה". (של"ה הק', תורה שבכתב, פרשת קרח, דרך חיים תוכחות מוסר, אות ג).

והדברים מאירים באור יקרות את הנהגתו של מרן רבינו ז"ע, אשר הקפיד לקיים דברי קדשו בהידור רב. ואף שהשטרות הישנים היו ראויים לצאת בהוצאה, מכל מקום חזר אחר שטרות נאים יותר, כדי שהנתינה גופא תהא מן המובחר ובאופן נאה ומכובד, בבחינת "זה א-לי ואנוהו" - התנאה לפניו במצוות.

בברכת יישר כח על הגליון החשוב, המזכה את הרבים בדברי תורה ובאורחותיהם של צדיקים.

בכבוד רב,

מרדכי יודא שווארץ

מבוא: בשער התורה

- המשך מעמוד ב' >

שאינ לנהוג צרות עין שלא ליהנות מהזבולון ועיי"ש מה שכתב הג"ר יחיאל ז"ל לפשר בין הדיעות באופן דמור אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

ובספר זקן ביתו עמ"ס אבות להרה"ק מקאמארנא זי"ע מביא עובדא ששמע מאביו הק' זי"ע שהיה ת"ח א' בלבוב שהיה מתפרנס בצמצום על ידי חנות שהתנהלה על ידי אשתו, וביום מן הימים נזדמן לשם עשיר מופלג שעשה עמו שותפות יששכר זבולון, שהוא יתן לו ב' אדומים זהב בכל שבוע, והלימוד התורה שלו יהיה בשותפות בין שניהם, ומתחלה סירב שלא רצה להשתתף עם אחרים בהלימוד התורה שלו, אך אחר רוב הפצרות הסכים וכתרו ברית ביניהם ונעשה ההסכם על כל ימי חייהם.

לימים היתה הרווחה גדולה בבית התלמיד חכם, וחנותו נתגדלה עד שנעשה עשיר גדול, ובכן שלח אל העשיר ששלח לו הב' אדומים זהב בכל שבוע, שמעתה אינו רוצה להמשיך עוד השותפות שאינו זקוק עוד למתנת בשר ודם, ואם אינו רוצה הרי הוא מוכן להחזיר לו כל מה שכבר שילם לו במשך השנים, אבל העשיר טען שאינו מסכים בשום אופן לבטל ההסכם, ועל התלמיד חכם לקבל הלאה הב' אדומים זהב והלימוד יהיה בשותפות בין שניהם, וכך נמשכה הסכסוך ביניהם עד שהגישו כסאות למשפט אצל הישועות יעקב זצ"ל בלעמבערג, אבל הוא אמר להם שהדין תורה הזה אינו שייך לו, ושלחם אל הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע, כשבאו לשם היה הרה"ק מאפטא בשמחה גדולה, והיה יושב ודן הדין תורה שלהם לערך שעה, ואח"כ יצא הפסק מאתו שהתלמיד חכם צריך לקבל עוד השני אדומים זהב כל ימי חייו ולימודו יהיה מהיום והלאה גם כן בשותפות עכ"ל.

ובאמת ענף א' מענין החזקת יששכר זבולון הוא מה שנהוג בקרב כל ישראל מימים ימימה להחזיק לומדי תורה בארץ ישראל, ונקרא בשם צדקת רבי מאיר בעל הנס, ובעמדינו בפ' שופטים אחר היומא דהילולא רבא של מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע אי אפשר שלא להזכיר דברי האגרא דכלה שבפרשתן שהיו יסוד מוסד לעיני בעל ההילולא בענינים הללו, שכתב על הפסוק כי הגוים האלה וגו' ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך וזל"ק, והנראה להבין הדבר על פי קבלתנו מרבותינו כח הפועל בנפעל, ממילא ממונו ורכושו של אדם שהאדם מסגלו על ידי מעשיו, הנה יש בממונו ורכושו ההוא כח הפועל וכו', והאדם הכשר יקחנו לעצמו הנה יגרום לנפשו פעולת זרות כפי כח הפועל הנפשי מבעלים הראשונים, ועתה אם עיני שכל לך תבין את אשר לפניך אשר בעינינו ראינו כמה אנשי שם אשר פיתם היצר לתבוע חלקם והשתדלו בפרנסתם לקבל ממונו מכל אדם ונשארו אחר כך כלים ריקים, כי הממונו שסגלו מבני בלי שם דבק בהם ובנפשם וכיבתה השללבת אש אשר בער בקרבם באהבת היוצר כל, ועיי"ש עוד באריכות.

ולאנשים בני גילי אין מן הצורך להזכיר כלפי מה דברים אמורים, שעוד מונח בעמקי נפשינו הרישומא דקדושה מהמעמד הגדול והנורא התיסדות מוסד קרן הצלה שייסד בשארית כוחותיו הטהורים, וכולנו כא'

הוא מוסיף והוא מפרק

המשך מעמוד ג

הערה בדבר עיר הנופש "ספא"

לכבוד מערכת הגליון החשוב "חלקינו בתורתך" שיחיו, ראיתי וקראתי את גליונותיכם הנפלאים, המתוקים מדבש ונופת צופים, ונהייתי מהם עד למאוד.

באתי בזה רק להעיר הערה קטנה במה שכתבתם בעמוד ב', בתוך המעשה הנפלא שהובא בשם הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק ז"ע, אודות הרה"ק מבעלזא ז"ע ואחיו. שם נכתב שמה של עיר הנופש שבמדינת בעלגיע בשם "ספא", אולם השם הנכון הוא "ספא".

כי במדינת בעלגיע ישנו כמה עיירות אשר בני אדם נוסעים שמה לנוח ולהחליף כח; אחת מהן נקראת "קנאקע", ואחרת נקראת "ספא", וכמדומה שישנן שם עוד עיירות נופש כאלו. ועל כן, במקום שנכתב "ספא", ראוי לתקן ולכתוב "ספא".

יישר כחכם על הגליון הנפלא, המלא וגדוש בדברי תורה, סיפורי צדיקים ומילי מעלייתא, ויהי רצון שתזכו להוסיף כהנה וכהנה להגדיל תורה ולהאדירה.

בכבוד רב ובהוקרה,
מענדל אבערלענדער

מעשה רב

יקרה היא הניתנה הבאה במסירות נפש

בשנים הראשונות לאחר נישואי עברו עלי ימים קשים בעיני פרנסה. באותה תקופה היתה עיה"ק קרית יואל בראשית בנינה, וזכיתי להיכנס אל כ"ק מרן רבינו הקדוש בעל דברי יואל ז"ע עם קוויטל, (בביתו ברחוב בעיקערטאן של הרה"ח רבי יצחק שלעזינגער ז"ל).

בבית פגשתי את הרה"ח רבי דוד אהרן לאנדא הי"ו, שעסק באיסוף כספים לטובת העיר. הוא ביקש ממני למסור לרבינו נדבה עבור קרית יואל. השבתי כי מצבי דחוק מאד, ואף את הוצאות הנסיעה ודמי הקוויטל השגתי בקושי. אולם מששמעתי עד כמה מוסר רבינו את נפשו למען בנין העיר, אספתי במסירות נפש שמונה עשר דאלער ונתתי בענוועלא"פ.

לאחר שקרא רבינו את הקוויטל, מסרתי לו את הענוועלא"פ ואמרתי שהיא עבור העיר. מיד אורו פני קדשו, ובשמחה שאל: "פאר'ן שטעטל?". כאשר השבתי יא דאס איז פאר'ן שטעטל, אחז רבינו בשתי ידי והרעיף עלי ברכות. אחר כך קרא למשמשו, הרה"ח רבי מאיר דייטש הי"ו, ואמר בהתפעלות: "דו זעסט, מען גיט אכצן דאלער פאר'ן שטעטל!". רבי מאיר הדגיש לפני שאין בהענוועלא"פ רק שמונה עשר דאלער, אך רבינו חזר בקורת רוח: "פאר'ן שטעטל, פאר'ן שטעטל!"

בצאתי אמר לי רבי מאיר: "אתמול הביא אדם מאה אלף דולער, ורבינו לא התפעל כך; ואילו משמונה עשר הדולרים שלך אורו פניו". הבנתי כי רבינו השיג ברוח קדשו את המסירות שהיתה טמונה בנתינה.

ובזה נתעוררתי לפרש: "ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך" (דברים טו, י). התורה מלמדת כי גם כשהנתינה באה בקושי, אל יתחרט האדם על שנתן, אדרבה, דוקא בגלל הצער והמסירות מתרבה חשיבותה לפני המקום. בשמים אין מודדים צדקה לפי מספר השטרות, אלא לפי גודל הלב והמסירות נפש שבו ולעתים שמונה עשר דאלער הגיתנים מתוך דוחק, יקרים יותר מסכום עצום הגיתן מתוך הרחבה.

(הרה"ח ר' מענדל מאשקאוויטש הי"ו)

מבוא: בשער התורה

המשך מעמוד ג

נתלהבנו בשלהבת אש קודש למען החזקת המוסד והתאמצנו לנדב נדבות יתר מכפי יכלתינו למען המצוה כי רבה ונשגבה ולמען החיות נפש צדיק, ועדיין יש אתי ה'טשעק' שנתתי אז לטובת קרן הצלה - כפי שהיה מנהגו של ה'באנק' אז להחזיר הטשעק להבעלים אחרי שהעבירו המעות להמקבל - ומה מאוד רבתה שמחת כל היהדות החרדית בראותם היאך שהמוסד הזה זוכה לקדש שם שמים בעולם בנדבת סכומים עצומים מדי שנה בשנה לטובת המוסדות הקדושים בארצינו הקדושה על טהרת הקודש.

ובאמת אף רביה"ק ז"ע בעצמו היה לו כעין שותפות יששכר זבולון, שכך שמעתי בעצמי מפי הרה"ח כהן שדעתו יפה ר' אהרן הכהן פאללאק ז"ל שהיה מספר נפלא, ובמסיבת וואך נאכט שנערכה אצל א' מנכדיו סיפר שבשנים קדמוניות היו איזה לומדים שלמדו בבית מדרשו במשך כל היום, ורבינו ז"ע החזיק אותם וכלכל כל צרכי ביתם, וביום מן הימים ביקש ממנו א' מהנתמכים מר' אהרן ז"ל שיזיל נא לבקש מרבינו אולי יאבה להוסיף לו הוספה על התמיכה הקבועה, כי נתרבו צרכי הוצאותיו ואין הקומץ משביע את הארי, הוא מילא את בקשתו ומסר לפני רבינו את שאלתו של התלמיד חכם, בשמעו את דבריו אמר לו רבינו אינני מבין כלל את בקשתו, הכי כך הוא המדה שהוא ילמוד על חשבוני, הלא הוא בעצמו מחויב להביא טרף לפרנסת ביתו, ומה שאני נותן לו בקביעות התמיכה, הוא המצוה המוטל עלי להחזיק תלמידי חכמים, אבל הוא מצדו מדוע מטיל עצמו וכל צרכי ביתו עלי.

והנה כבר הארכנו יותר מדי ועדיין לא הגענו למקצת מן המקצת, ואי"ה נמשיך המאמר בשבוע הבא כדי להרחיב היריעה בענין שותפות יששכר זבולון, ובעמדינו בר"ח אלול ומתכוננים לימי הרחמים והרצון, יעלה נא בקשתינו להשי"ת שזכות לימוד התורה וזכות החזקת התורה, ובפרט תורת ארץ ישראל על טהרת הקודש, יעמוד לנו להתברך בכתיבה וחתומה טובה ושנה טובה ומבורכת, ובשנה הבאה שנת 'פזר נתן' לאביונים, שנת 'עת לפזר', נתחזק כולנו בהחזקת תלמידי חכמים דדחיקא להו שעתא, ונזכה להרמת קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בב'.

(הרה"ח ר' אברהם ישעי קליין הי"ו)

טעל: 845.210.6668 | פקס: 845.314.8486
אימיל: chelkeiny@gmail.com

צו באקומען דעם גליון יעדע וואך אין אימיל, שיקט א אימיל צו: chelkeiny@gmail.com

להכניס דברי תורה בתוך
הגליון ולהערות והארות:

צו באקומען דעם גליון יעדע וואך אין אימיל, שיקט א אימיל צו: chelkeiny@gmail.com

הגליון נערך ע"י מכון קונטרס
מ"ה אברהם ישעי קליין
מ"ה יואל הכהן מאשקאוויטש
מ"ה משה אברהם לייפער
מ"ה שלמה הערשקאוויטש

חלקינו
בתורתך